

(Big) dataverwerking en (privacy)recht

Troebel water voor havens, terminals & schepen?

Big data. Hefboom voor logistieke en maritieme optimalisatie en verduurzaming
23ste Maritiem Symposium, Maritiem Instituut UGent
15 mei 2019 | Terneuzen, Bio Base Europe Training Center

Prof. Dr. Gert Vermeulen

t. +32 9 264 69 43

f. +32 9 264 84 94

Gert.Vermeulen@UGent.be

Regelgevende context

15 mei 2019 | (Big) dataverwerking en (privacy)recht | 23ste Maritiem Symposium, Terneuzen

AVG/GDPR (25 mei 2018)

LED (Privacy Richtlijn Politie-Justitie)

ISPS-code (SOLAS-Verdrag/IMO)

SIS-Verordening en –Besluit (3 nieuwe Verordeningen aangenomen)

vervoerdersaansprakelijkheid (diverse)

PNR-Richtlijn

Douane-Informatiesysteem

Frontex-Verordening

nationale wetgeving (omzetting AVG, camera-/ANPR-regelgeving, ...)

...

research

publications

consultancy

conferences

www.ircp.org

Relevante datatypes?

15 mei 2019 | (Big) dataverwerking en (privacy)recht | 23ste Maritiem Symposium, Terneuzen

personen

- personeel, passagiers, onderhoudstechnici, dokwerkers, eigenaars, verkopers, eenmansbedrijven, klanten, havenverkeersleiding, ...

goederen

schepen/boten

containers (tracking)

voertuigen

...

research

publications

consultancy

conferences

Persoonsgegevensverwerking

15 mei 2019 | (Big) dataverwerking en (privacy)recht | 23ste Maritiem Symposium, Terneuzen

- Geheel of gedeeltelijke geautomatiseerde verwerking; in bestand of daartoe bestemd
- Gegevens zijn persoonsgegevens indien ze betrekking hebben op een geïdentificeerde of identificeerbare persoon, de “betrokkene” | **Rechtspersonen/goederen/containers/boten?**
- Om te bepalen of een natuurlijke persoon identificeerbaar is, moet door een verwerkingsverantwoordelijke of een andere persoon rekening worden gehouden met alle middelen waarvan redelijkerwijs valt te verwachten dat zij zullen worden gebruikt om de natuurlijke persoon direct of indirect te identificeren, bijvoorbeeld selectietechnieken.
- Authenticatie: bewijzen dat een bepaalde persoon een bepaalde identiteit heeft en/of is gemachtigd om bepaalde activiteiten te verrichten | **ID-/toegangscontroles?**
- Gegevens zijn geanonimiseerd als ze niet langer in verband kunnen worden gebracht met een geïdentificeerde of identificeerbare persoon.
- Pseudonimisering is een maatregel waarmee ervoor wordt gezorgd dat persoonsgegevens niet kunnen worden gekoppeld aan de betrokkene zonder over extra gegevens te beschikken, die apart worden bewaard. De “sleutel” die de betrokkene weer identificeerbaar maakt moet apart en veilig worden bewaard. Gegevens die een pseudonimiseringsproces hebben ondergaan blijven persoonsgegevens.
- Gegevensbeschermingsrecht geldt niet voor geanonimiseerde gegevens, wel voor gepseudonimiseerde gegevens | **relevantie voor big data debat**

AVG | Territoriaal toepassingsgebied (Art. 3)

15 mei 2019 | (Big) dataverwerking en (privacy)recht | 23ste Maritiem Symposium, Terneuzen

verwerkingsverantwoordelijke of verwerker gevestigd in de EU

- ongeacht of de verwerking in de EU plaats vindt

verwerkingsverantwoordelijke of verwerker niet gevestigd in de EU

- de betrokkene bevindt zich in de EU
- én de verwerking houdt verband met
  - het aanbieden van goederen of diensten aan de betrokkene in de EU
  - het monitoren van gedrag in de EU van de betrokkene

research

publications

consultancy

conferences

AVG | Beginselen (art. 5) | 1

15 mei 2019 | (Big) dataverwerking en (privacy)recht | 23ste Maritiem Symposium, Terneuzen

rechtmatig, behoorlijk en transparant [hierna] doelbinding

- welbepaalde, uitdrukkelijk omschreven en gerechtvaardigde doeleinden
- te bepalen voordat de verwerking van start gaat
- geen verdere verwerking op een manier die onverenigbaar is met die doeleinden (cfr art. 6.4)
- redelijke verwachtingen v/d betrokkene
- archiveren voor het algemeen belang, voor wetenschappelijke of historische onderzoeksdoeleinden en statistische doeleinden: geen onverenigbare doeleinden

dataminimalisatie

- toereikend, ter zake dienend en beperkt tot wat noodzakelijk is
  - voor het doeleinde waarvoor gegevens worden verwerkt
- subsidiariteit
- geen onevenredig zware interferentie met belangen, rechten en vrijheden

research

publications

consultancy

conferences

www.ircp.org

AVG | Beginselen (art. 5) | 2

15 mei 2019 | (Big) dataverwerking en (privacy)recht | 23ste Maritiem Symposium, Terneuzen

nauwkeurigheid

- gegevens moeten accuraat zijn en blijven
- wissing, rechtzetting, regelmatige controle

opslagbeperking

- niet langer bewaren in een vorm die identificatie toelaat dan noodzakelijk voor de verwezenlijking van de verwerkingsdoeleinden
- wissen of anonimiseren
- opslagtermijn en evt. periodieke reviewtermijn
- dataretentiediscussie

integriteit en vertrouwelijkheid

- verwerking volgens afdoend veiligheidsniveau door gebruik te maken van passende, technische en organisatorische maatregelen
- bescherming tegen iedere niet toegelaten of onwettige verwerking, verlies, vernietiging of kwaliteitsverlies van de gegevens

verantwoordingsplicht verantwoordelijke voor de verwerking/verwerker

- verantwoordelijk voor de naleving van de beginselen, ongeacht het risiconiveau + bewijslast
- aantoonbaarheid t.a.v. betrokkenen, grote publiek en toezichthouders

research

publications

consultancy

conferences

AVG | Rechtmatig, behoorlijk en transparant

15 mei 2019 | (Big) dataverwerking en (privacy)recht | 23ste Maritiem Symposium, Terneuzen

gerechtvaardigde verwerkingsgrond: moet steunen op 1 van deze 6 grondslagen (art. 6)

- toestemming van de betrokkene [**voorwaarden hierna**]
  - Vrij, specifiek, geïnformeerd, ondubbelzinnig, steeds intrekbaar, actief, aantoonbaar
- noodzaak om een contract aan te gaan
- een wettelijke verplichting (Unie- of lidstaatrechtelijke basis)
- noodzaak om de vitale belangen van de betrokkene of een ander persoon te beschermen
- noodzaak om een taak van algemeen belang uit te voeren
  - vergt eveneens Unie- of lidstaatrechtelijke basis
  - verwachting: algemene voorwaarden inzake rechtmatigheid van verwerking; types verwerkte gegevens; betrokkenen; entiteiten waaraan en doeleinden waarvoor gegevens mogen worden verstrekt; doelbinding; opslagperioden; verwerkingsactiviteiten en -procedures
- noodzaak voor de gerechtvaardigde belangen van de verwerkingsverantwoordelijke of een derde partij, indien zij niet tenietgedaan door de belangen en rechten van de betrokkene
  - niet voor de verwerking door overheidsinstanties in kader van de uitoefening van hun taken

eerlijke, loyale verwerking

- betrokkene informeren over risico's ter vermijding van onvoorziene ongunstige gevolgen

informatie aan de betrokkene

- duidelijke taal | regels, risico's en rechten

research

publications

consultancy

conferences

www.ircp.org

AVG | Verwerkingsverantwoordelijke

15 mei 2019 | (Big) dataverwerking en (privacy)recht | 23ste Maritiem Symposium, Terneuzen

wie?

verschil met verwerker [hierna]

gemeenschappelijke verantwoordelijke voor de verwerking

verantwoordingsplicht | “accountability”

geen “one-size-fits-all”-benadering | risico-gebaseerde benadering

verplichtingen

- aanduiden van vertegenwoordiger
- betrouwbare verwerker kiezen
- gegevensbeschermingseffectbeoordeling (DPIA)
- register van de verwerkingsactiviteiten
- functionaris voor gegevensbescherming (DPO)
- beveiliging
- meldplicht datalekken
- privacy via ontwerp en standaardinstellingen

research

publications

consultancy

conferences

www.ircp.org

AVG | Verwerker

15 mei 2019 | (Big) dataverwerking en (privacy)recht | 23ste Maritiem Symposium, Terneuzen

- de verwerkingsverantwoordelijke doet uitsluitend beroep op verwerkers die voldoende garanties bieden m.b.t. het toepassen van passende technische en organisatorische maatregelen opdat verwerking conform de verordening gebeurt
- de verwerking door een verwerker wordt geregeld in een overeenkomst, die de verwerker t.a.v. de verantwoordelijke verbindt en waarin het onderwerp, de duur, de aard en het doel van de verwerking, het soort persoonsgegevens ... wordt omschreven
- de overeenkomst wordt in geschreven, waaronder elektronische, vorm opgemaakt
- indien een verwerker in strijd met de verordening de doelen en middelen van een verwerking bepaalt, wordt die verwerker als verwerkingsverantwoordelijke beschouwd

Big data | Kenmerken en methode

15 mei 2019 | (Big) dataverwerking en (privacy)recht | 23ste Maritiem Symposium, Terneuzen

Kenmerken

- **Volume**
  - grote hoeveelheden
- **Variety**
  - afkomstig van verschillende bronnen en vaak in verschillende formaten gestructureerd, semigestructureerd of ongestructureerd (tekst, beeld, geluid)
- **Velocity**
  - verwerkingssnelheid, dikwijls continu, soms real-time,
- **Veracity**
  - mate van accuraatheid; big data analyses zijn maar zo sterk zijn als de data waarmee ze werken; data kunnen ook onvolledig, foutief of waardeloos zijn
- **Value**
  - waarde ligt in de inzichten en de kennis die big data analyses met zich brengen
- **Visualisation**
  - belang van presentatie in leesbare en verstaanbare vorm, omdat de weergave van de resultaten van big data analyses een enorme invloed kan uitoefenen op de beslissingen van degenen die de resultaten aanschouwen
- **Variability**
  - opletten voor betekeniswijziging data, betekenis niet altijd statisch

Methode

- Big data-methode kan zelfs in kleine datasets – grote datasets impliceren niets steeds big data
- data-gedreven i.p.v. hypothese-gedreven (patronen, correlaties, soms invalide, multiple testing)

research

publications

consultancy

conferences

www.ircp.org

Big Data | Value Chain

15 mei 2019 | (Big) dataverwerking en (privacy)recht | 23ste Maritiem Symposium, Terneuzen

verzameling

opslag en voorbereiding (privacybevorderende factoren; infra)

analyse

- Knowledge Discovery in Databases (KDD), data mining, profiling, clustering, text mining, machine learning, (social) network analysis, predictive analysis, natural language processing en visualization
- algoritmes automatiseren beslissingen in (semi-)geautomatiseerde verwerkingen, zoals bij het stellen van prioriteiten (zoekmachines, risicobeoordeling), het klasseren van gegevens (en personen), het maken van associaties (correlatie of causaliteit), filtering (weglaten van informatie) – **menselijke tussenkomst** indien impact
- “supervised learning” (trainingsset; data bias) vs “unsupervised learning” (algoritmen zoeken ongekende structuren, groepen, clusters, klassen in data)
- black box vs white box
- algoritmische transparantie
- patroon is geen bewijs; opletten voor dataterminisme of discriminatie, ...

gebruik (voorbeelden)

research

publications

consultancy

conferences

www.ircp.org

Big data | voorbeelden

15 mei 2019 | (Big) dataverwerking en (privacy)recht | 23ste Maritiem Symposium, Terneuzen

- Google Flu
- Amazon, Spotify, Netflix, ...
- gerichte advertenties (targeted advertising)
- gericht nieuws (targeted news)
- locatiegegevens en bewegingspatronen (ook criminologie)
- medische wetenschappen, bio-banken, genomische data (bijwerkingen, precision and personalised medicine, clinical decision support, ...)
- overheden
  - fraude-opsporing via datamining
  - anti-terrorisme (TFTP, PRISM, ...) en predictive policing
  - openbare ordehandhaving, crowd-control
  - wifi-scanners
  - ...

research

publications

consultancy

conferences

Institute for
International Research on Criminal Policy
Ghent University

www.ircp.org

Prof. Dr. Gert Vermeulen
+32 9 264 69 43
Gert.Vermeulen@UGent.be

AVG | Geautomatiseerde besluitvorming (art. 22)

15 mei 2019 | (Big) dataverwerking en (privacy)recht | 23ste Maritiem Symposium, Terneuzen

1. De betrokkene heeft het recht niet te worden onderworpen aan een uitsluitend op geautomatiseerde verwerking, waaronder profilering, gebaseerd besluit waaraan voor hem rechtsgevolgen zijn verbonden of dat hem anderszins in aanmerkelijke mate treft.
2. Lid 1 geldt niet indien het besluit:
  - a) noodzakelijk is voor de totstandkoming of de uitvoering van een overeenkomst tussen de betrokkene en een verwerkingsverantwoordelijke;
  - b) is toegestaan bij een Unierechtelijke of lidstaatrechtelijke bepaling die op de verwerkingsverantwoordelijke van toepassing is en die ook voorziet in passende maatregelen ter bescherming van de rechten en vrijheden en gerechtvaardigde belangen van de betrokkene; of
  - c) berust op de uitdrukkelijke toestemming van de betrokkene.
3. In de in lid 2, punten a) en c), bedoelde gevallen treft de verwerkingsverantwoordelijke passende maatregelen ter bescherming van de rechten en vrijheden en gerechtvaardigde belangen van de betrokkene, waaronder ten minste het recht op menselijke tussenkomst van de verwerkingsverantwoordelijke, het recht om zijn standpunt kenbaar te maken en het recht om het besluit aan te vechten.
4. De in lid 2 bedoelde besluiten worden niet gebaseerd op de in artikel 9, lid 1, bedoelde bijzondere categorieën van persoonsgegevens, tenzij artikel 9, lid 2, punt a) of g), van toepassing is en er passende maatregelen ter bescherming van de gerechtvaardigde belangen van de betrokkene zijn getroffen.

Archivering/onderzoek/statistiek en doelbinding

15 mei 2019 | (Big) dataverwerking en (privacy)recht | 23ste Maritiem Symposium, Terneuzen

AVG | art. 5

- welbepaalde, uitdrukkelijk omschreven en gerechtvaardigde doeleinden
- te bepalen voordat de verwerking van start gaat
- geen verdere verwerking op een manier die onverenigbaar is met die doeleinden
- redelijke verwachtingen v/d betrokkene
- archiveren voor het algemeen belang, voor wetenschappelijke of historische onderzoeksdoeleinden en statistische doeleinden: geen onverenigbare doeleinden

research

publications

consultancy

conferences

Institute for
International Research on Criminal Policy
Ghent University

www.ircp.org

Prof. Dr. Gert Vermeulen
+32 9 264 69 43
Gert.Vermeulen@UGent.be

AVG | Specifieke waarborgen/afwijkingen (art. 89)

15 mei 2019 | (Big) dataverwerking en (privacy)recht | 23ste Maritiem Symposium, Terneuzen

1. De verwerking met het oog op archivering in het algemeen belang, wetenschappelijk of historisch onderzoek of statistische doeleinden is onderworpen aan **passende waarborgen** in overeenstemming met deze verordening voor de rechten en vrijheden van de betrokkene. Die waarborgen zorgen ervoor dat er **technische en organisatorische maatregelen** zijn getroffen om de inachtneming van het beginsel van **minimale gegevensverwerking** te garanderen. **Deze maatregelen kunnen pseudonimisering omvatten, mits aldus die doeleinden in kwestie kunnen worden verwezenlijkt. Wanneer die doeleinden kunnen worden verwezenlijkt door verdere verwerking die de identificatie van betrokkenen niet of niet langer toelaat, moeten zij aldus worden verwezenlijkt.**
2. Wanneer persoonsgegevens met het oog op wetenschappelijk of historisch onderzoek of statistische doeleinden worden verwerkt, kan in het Unierecht of het lidstatelijke recht worden voorzien in **afwijkingen** van de in de artikelen 15, 16, 18 en 21 genoemde rechten, behoudens de in lid 1 van dit artikel bedoelde voorwaarden en waarborgen, **voor zover** die rechten de verwezenlijking van de specifieke doeleinden onmogelijk dreigen te maken of ernstig dreigen te belemmeren, en dergelijke afwijkingen noodzakelijk zijn om die doeleinden te bereiken.
3. Wanneer persoonsgegevens met het oog op archivering in het algemeen belang worden verwerkt, kan in het Unierecht of het lidstatelijke recht worden voorzien in **afwijkingen** van de in de artikelen 15, 16, 18, 19, 20 en 21 genoemde rechten, behoudens de in lid 1 van dit artikel bedoelde voorwaarden en waarborgen, **voor zover** die rechten het verwezenlijken van de specifieke doeleinden onmogelijk dreigen te maken of ernstig dreigen te belemmeren, en dergelijke afwijkingen noodzakelijk zijn om die doeleinden te bereiken.
4. Wanneer verwerking als bedoeld in de leden 2 en 3 tegelijkertijd ook een ander doel dient, zijn de afwijkingen **uitsluitend van toepassing op verwerking voor de in die leden bedoelde doeleinden.**

Internationale doorgifte | overzicht

15 mei 2019 | (Big) dataverwerking en (privacy)recht | 23ste Maritiem Symposium, Terneuzen

EU [PM: specifieke regels naast AVG]	inhoud/voorwaarden
Doorgifte van persoonsgegevens	
AVG, art. 44	concept/algemene beginselen
Vrij verkeer van persoonsgegevens	
AVG, art. 1, lid 3, en overweging 170	tussen EU-lidstaten
Doorgifte van persoonsgegevens aan derde landen of internationale organisaties	
AVG, art. 45 (Safe Harbour/Schrems, Privacy Shield, EU-Japan)	adequaateitsbesluit/derde landen of internationale organisaties met een passend beschermingsniveau
AVG, art. 46, lid 1 en lid 2 (Schrems II, FB standaardcontract)	passende waarborgen, met inbegrip van afdwingbare rechten en rechtsmiddelen voor betrokkenen, die worden verstrekt door standaardcontractbepalingen, bindende bedrijfsvoorschriften, gedragscodes of certificeringsmechanismen
AVG, art. 46, lid 3	onder voorbehoud van de toestemming van de bevoegde toezichthoudende autoriteit: contractbepalingen en bepalingen opgenomen in de administratieve regelingen tussen overheidsdiensten
AVG, art. 46, lid 5	bestaande toelatingen ex Richtlijn 95/46
AVG, art. 47	bindende bedrijfsvoorschriften
AVG, art. 49	afwijkingen voor specifieke situaties
bv. EU-VS/Canada PNR, ...	internationale overeenkomsten

Q&A

15 mei 2019 | (Big) dataverwerking en (privacy)recht | 23ste Maritiem Symposium, Terneuzen

research

publications

consultancy

conferences

IRCP

Institute for
International Research on Criminal Policy
Ghent University

www.ircp.org

Prof. Dr. Gert Vermeulen
+32 9 264 69 43
Gert.Vermeulen@UGent.be

www.ircp.org

Contact

Prof. Dr. Gert Vermeulen

t. +32 9 264 69 43

f. +32 9 264 84 94

Gert.Vermeulen@UGent.be

 <http://www.linkedin.com/in/gert-vermeulen-42b00068>

IRCP

Ghent University
Universiteitstraat 4
B – 9000 Ghent